

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 135 (5809) 14 чэрвеня 1937 г., панядзелак ЦАНА 10 КАП.

Учора на XVI з'ездзе КП(б)Б прадаўжаліся спрэчкі па справаздачнаму дакладу ЦК КП(б)Б.

Галоўная тэма спрэчак і галоўнае патрабаванне выступаючых: яшчэ вышэй узнімаць рэвалюцыйную пільнасць, карчаваць ворагаў народу, якой-бы маскай яны ні прыкрываліся.

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА УСЕСАЮЗНАЙ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (БОЛЬШЭВІКОЎ)

Цэнтральны Камітэт ВКП(большэвікоў) з глыбокім жалем паведамляе партыю, рабочы клас і ўсіх працоўных, што 12 чэрвеня, у 1 г. 50 м., у Маскве пасля нядоўгай хваробы памерла старэйшы член партыі, бліжэйшы памочнік В. І. Леніна, член бюро Камісіі Совецкага Кантроля пры СНК Саюза ССР таварыш **МАРЫЯ ІЛЬІНІЧНА УЛЬЯНАВА**.

Смерць тав. Ульянавай, аддаўшай усё сваё жыццё справе камунізма, з'яўляецца вялікай стратай для партыі і працоўных Саюза ССР.

Жыццё М. І. Ульянавай, яе адданасць справе Леніна—Сталіна і чужыя адносіны да працоўных паслужыць прыкладам беззаветнай барацьбы для ўсіх партыйных і непартыйных большвікоў за перамогу камунізма.

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай камуністычнай партыі (большэвікоў).

АД ЦК КП(б)Б

Цэнтральны Камітэт камуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі з глыбокім жалем паведамляе працоўных БССР, што памерла старэйшы член ВКП(б), член бюро Камісіі Совецкага Кантроля пры СНК ССР таварыш **МАРЫЯ ІЛЬІНІЧНА УЛЬЯНАВА**.

Смерць Марыі Ільінічна Ульянавай—цяжкая страта для нашай партыі, для ўсіх працоўных.

Тав. Ульянава М. І. была бліжэйшым памочнікам В. І. Леніна і адданым справе Леніна—Сталіна членам нашай партыі. Прыкладам для ўсіх працоўных нашай краіны будзе служыць жыццё яе і беззаветная адданасць справе камунізма.

ЛІКВІДАВАЦЬ АДСТАВАННЕ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Вялікія работы прамысловасці БССР за пяць месяцаў 1937 года сведчаць пра тое, што рэспубліканская прамысловая наркамат самауспакоілася, не зрабілі практычных вывадаў з гістарычных раішанняў Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна, не арганізавалі дзейнай барацьбы за ліквідацыю вынікаў шкодніцтва.

За май уся прамысловасць БССР выдала толькі 90,6 проц. плана, прычым саюзная—82,5, а рэспубліканская—94,8 проц.

Паркаммяспром, які не мае ніякіх абсалютна пастаў для адставання, выдалаў свой шпітэсыйны план толькі на 95,2 проц., педальшы краіне прадукцыі на 3.191,8 тысяч рублёў. Удзя не ганьба для Наркаммяспрома і яго кіраўніка тав. Баліна цягнуць у хвастро ўсёй прамысловасці Беларусі?

Выключна дрэнна пранавалі і дэля, харчовай і лясной прамысловасці. Тут таксама значна педальшаны вытворчыя планы. Калі раней нарком лёгкіх прамысловасці тав. Гаргадзе і нажом харчовай прамысловасці тав. Крылоў спецыялізавалі на арганізацыйным перыяд, то цяпер ніякіх апраўданняў нікудышняй работы не можа быць.

З трыбуны XVI з'езда КП(б)Б дэлегаты зусім правільна крытыкуюць праамысловыя наркаматы за іх агіна дрэнную работу. Дэлегаты ўказваюць на нізкіх неапраўданых самасупакоі, які пануе ў наркаматах. Яны спраўляюцца абвінавачваюць наркоматаў у невыкаванні ўказанняў таварыша Сталіна аб арганізацыі большвіцкай барацьбы з вынісамі шкодніцтва. Ні адзін наркамат не мае канкрэтнага плана гэтай важнейшай работы. У радзе месц за ліквідацыю вынікаў шкодніцтва яшчэ не браліся. Прычым, некаторыя наркаматы наогул лічаць, што ў іх сістэме шкодніцтва няма. Што ў радзе даказаць усю педальнасць і небяспеку такіх разважанняў?

На многіх прадпрыемствах Беларусі — на Гомельскай, магілёўскай аўтарэмавадз, шаўковай фабрыцы, на віцебскай фабрыцы імя Кагановіча, на барбруйскай лескамабінапе—ворагі замаюць станкі, псуецца прадукцыя, напасец велізарныя страты пяржае, а кіраўнікі наркаматаў і прадпрыемстваў толькі балбочуць аб пільнасці, а канкрэтнай барацьбы са шкодніцтвам не вядуць.

Цагельная вытворчасць Наркаммяспрома за 5 месяцаў педальна краіне да 20 мільянаў цаглян. Майскі план першы цагельна-чарпачы трэст выканаў на 82,3 проц., другі трэст—на 74,3 проц., а трэст вужычых матэрыялаў—на 81,2 проц. У чым прычына леду нікудышняй работы? Няма сылавін? Не, яе ёсць у достатку. Няма механізмаў? Іх таксама дастаткова. Уся справа ў тым, што на цагельных заводах беспаскарана арудуец ворагі, што яны штодзёна вывоззяць са строю каштоўнейшае абсталяванне, што, карыстаючыся ратазавствам наркамата, вораг разлазае тут дышчыны, робіць усё, каб сарваць сапярэжную работу. Але наркамат і яго кіраўнік тав. Балін усё гэтага не раўняе.

Адбываюцца ў пачатку красавіка сходы актыва наркаматаў не былі скарыстаны для баявой мабілізацыі лепшых людзей вытворчасці на выкартоўванне астаткаў шкодніцтва. Сходы былі больш падобны на вытворчыя нарады, чым на школы палітычнага выхавання актыва. А тым прапановы, якія ўносіліся іх удзельнікамі, да гэтага часу не ажыццёлены.

Сходамі актыва, якія праходзяць на прадпрыемствах, наркаматы зусім не кіруюць. Стаханавцы, работнікі заводу і фабрык крытыкуюць там работу наркаматаў, трэстаў, але іх голас не даходзіць да наркомата. Каштоўныя завугалі і прапановы актыва становяцца здабыткам архіва. Не прыкмячаюць наркомы і таго, што дзе-ні-дзе пачынаецца гульня ў сходы актыва, даходзячая да прамога элекцыяна з лепшых людзей прамысловасці. Дырэктар віцебскага завода «Чырвоны металіст» імя Кірава т. Слізберг педальна сабраў паўторны сход завода, актыва толькі для таго, каб паведаміць, што ні адна прапанова першага схода не ажыццёлена. Ці не ясна, што невыкаванне каштоўных прапанов лепшых людзей заводаў і фабрык з'яўляецца гомшым відам ігнаравання голасу мас?

Наркаматы забыліся аб стаханавцах, аб неабходнасці ўсямернага разгорвання стаханавскага руху і выкрыцця шкодніцкаў, зрываючых гэты рух. Дырэктары прадпрыемстваў, многія партыйныя і профсаюзныя арганізацыі таксама перасталі цікавіцца работай стаханавцаў, стварэннем умоў для пехоходу на стаханавскія металы работы ўсіх рабочых. Нямаюць вывадаў, калі лепшыя людзі прадпрыемстваў, якія паказваюць бліскучы ўзрост сацыялістычнай прадукцыйнасці працы, не атрымаваюць падтрымання ад кіраўнікоў і вопыт іх не робіцца здабыткам усёй работнай масы. Таму не дзіўна, што ў радзе галі прамысловасці наглядзіцца нават змяншэнне колькасці стаханавцаў.

Наркаматы таксама зусім перасталі займацца пытаннем якасці прадукцыі. Між тым вядома, што план лічбыны выкапаным толькі тады, калі захаваны паказальнікі на колькасці, якасці і асартыменту. Менскія швейныя фабрыкі «Кастрычнік» і «8 сакавіка», абутковая фабрыка імя Кагановіча, віцебская трыкатажная фабрыка імя Клары Цэткін, панчошна-трыкатажная фабрыка «КМ» выпускаюць горы браку, нясуць дзесяткі тысяч рублёў страт за не выкапанне плана па сапартыменту. Стапакбудаўнічы завод «Чырвоны металіст» імя Кірава, віцебская фабрыка гнутай мэблі і інш. сістэматычна паруюць заданні па асартыменту. Даволі сказаць, што завод «Чырвоны металіст» імя Кірава за 4 месяцы 1937 года педальна 136 тачыльных і 64 абдзірачных станкоў. Зусім ясна, што выпуск прадукцыі нізкай якасці і не па ўстаноўленаму асартыменту ёсць прамое ашуканства дзяржавы і спажыўцоў.

Пара прамысловым наркаматам БССР перабудаваць нарэшце сваю работу ў адпаведнасці з указаннямі Пленума ЦК ВКП(б) і асабіста таварыша Сталіна. Пара закончыць з ганебым адставаннем прамысловасці нашай рэспублікі!

ЗАГАД НАРОДНАГА КАМІСАРА АБАРОНЫ СССР

№ 96—12 чэрвеня 1937 года

Таварышы чырвонаармейцы, камандзіры, падпартыйнікі Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі!

З 1 па 4 чэрвеня г. г. у прысутнасці членаў урада адбыўся Ваенны Совет пры Народным Камісары Абароны СССР. На пасяджэнні Ваеннага Савета быў заслуханы і абмяркованы мой даклад аб раскрытай народным камісарыятам унутраных спраў зраджанскай, контррэвалюцыйнай ваеннай фашыскай арганізацыі, якая, будучы строга заканспіравазана, доўгі час існавала і праводзіла поўную, парэўную шкодніцкую і шпіёнскую работу ў Чырвонай Арміі.

11 чэрвеня перад Спецыяльным Прысутствам Вярхоўнага Суда Саюза ССР педальна галоўнае зраджанскае і верхавое гэтага агіднага шпіёнскага зраджанскага банды: Тухачэўскі М. П., Якір І. Э., Убаравіч І. П., Корк А. І., Эліман Р. П., Фельдман В. М., Прымакоў В. М. і Пунта В. К.

Вярхоўны Суд вынес свой справядлівы прыгавор! Смерць ворагам народу! Прыгавор зраджанскаму вайсковай прысяге, радзіме і сваёй арміі мог быць толькі і толькі такім.

Уся Чырвоная Армія аблегчана ўзыхненнем, лавезаўшым аб дастойным прыгаворы суда над зраджанскамі, аб выкапанні справядлівага прыгавору. Мяротчыкі зраджанска, так попла ашуканствам свой урад, народ, армію, знішчаны.

Совецкі суд ужо не раз заслужана карава вывучыў і транспіка-знівоўскіх тэрарыстаў, дырэктартаў, шпіёнтаў і збойцаў, тварыўшых сваю зраджанскаю справу на грошы ігнашаваных развадаў, паў камандзіра аэварлага фашыста, зраджанска і праляжніка рабочых і сялян — Троцкага. У той час Вярхоўны Суд вынес свой бадзасты прыгавор бандытам за шпіёнскае ўраджанне, Каманева, Троцкага, Пяткова, Смірнова і іншых.

Аднак, спіс контррэвалюцыйных змужычыхаў, шпіёнтаў і дырэктартаў, які лавее аказалася, не быў вычарпаны асуджэннямі такіх азначаных. Многія з іх, прыстаўшы па маской чыстых людзей, асталяліся на волю і педальна і таварыш сваю чорную справу зрады і праляжніцтва.

Да ліку такіх астаўшыхся за ампіянага часу — вымыркі, праляжнік, зраджанска асношана і ўдзельнікі контррэвалюцыйнай банды шпіёнтаў і змужычыхаў, звыўшай сабе гняздо ў Чырвонай Арміі.

Былі наменскі паронага камісара абароны Гамарнік, зраджанскі і трус, які

пабаўся педальна перад судом совецкага народу, пакончыў самагубствам.

Былі наменскі паронага Тухачэўскі, банды камандуючы войскамі акруг Якір і Убаравіч, былі начальнік ваеннай Акадэміі імя тав. Фрунзе Корк, былі наменскі камандуючы войскамі акруг Прымакоў, былі начальнік кіраўніцтва па начальніцкаму складу Фельдман, былі ваенны аташэ ў Англіі Пунта, былі старшыня цэнтральнага савета асаовіама Фіцман—усе яны належылі да ліку вышэйшага начальніцкага складу, займалі высокія пасты ў нашай арміі, карысталіся лавэр'ём урада і нашай партыі. Усе яны аказаліся зраджанскамі, шпіёнамі, праляжнікамі сваёй радзімы. Яны вачабы на паралі Канстытуцыі Саюза ССР.

Канчатковай мэтай гэтай шайкі было—ліквідаваць на што-б там ні стала і абм'які сэржкамовецкі лад у нашай краіне, знішчыць у ёй совецкую ўладу, аскупіць рабоча-сялянскі ўрад і апаганіць у СССР яро памешчыкаў і фабрыкантаў.

Для дасягнення гэтай сваёй зраджанскай мэты фашысцкі змужычкі не сароміліся ў выбары сэржкамовецкі яны рыхтавалі збойствы кіраўнікоў партыі і ўрада, праводзілі рэагнатынае асношэе шкодніцтва ў народнай гаспадарцы і ў справе абароны краіны, ігнашавалі падарываць магутнасць Чырвонай Арміі і татрыхтазаць яе параажэнне ў будучай вайне.

Прымырваючы высокімі званямі членаў партыі і начальнікоў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, яны праляжніцкі ворагам Совецкага Саюза ваенныя тайны нашай дзяржавы, пазыраўшы саб'удую магутнасць Чырвонай Арміі і пагоў рабілі ўсё для паскарэння палалу знепільна ворага на Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Яны разлічалі сваёй прадажніцкай дзеяннямі, прамоў азрадай і шкодніцтвам у галіне тэхнічнага і матэрыяльнага збыжання фронту і ў справе кіраўніцтва бадзасты аператыўнага забіваў і вычакну ваенна паражэння Чырвонай Арміі на фронтах і зваржэння совецкага ўрада. Яны чакалі дапамогі ад сваіх гаспадароў — ваенна-фашысцкіх колаў адной з лакежных дзяржаваў і за гэту змагоўную работу былі алаць Совецкую ўладу, расцяляць нашу краіну на часткі.

Гэтыя прадажнікі добра ведалі, што яны не могуць занапіць пацыманна сэржкамовецкі і сялян, аспод байноў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і таму праляжніцкі ашуканствам, хаваліся ад па-

роў і чырвонаармейцаў, баючыся аткрыць сапраўдны свой твар.

Гэтыя ворагі народу алоўлены на месцы алачынства. Паў пажарам неабвержых фактаў, яны сазналіся ў сваім зраджанскай, шкодніцтва і шпіёнства.

Галоўныя арганізатары, кіраўнікі і шпіёны, веп'сэржкамовецкі з генеральнымі штабамі буржуазных фашысцкіх краін, выкрыты і па заслугах атрымаў адплату совецкага правадудца.

Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія, верны і назейны аплот совецкай ўлады, бадзастына ўскрывае гэты гняйнік на сваім здаровым пеле і хутка яго ліквідуе. Ворагі працічыліся. Не лачакаша ні паражэння Чырвонай Арміі! Чырвоная Армія была і астанеша непераможнай. Сувечны фашызм і на гэты раз заваладзена, што яго зорныя агенты Гамарнік, Тухачэўскі, Якір, Убаравіч і іншы зраджанска падла, па-лакеўску служыўшы капіталізму, сэржкамовецкі з твару зды і паміць аб іх будзе праляжкі і забыта.

Таварышы! Чырвоная Армія ёсць і заўсёды будзе плошю і кроўю пераможнага народу, які будзе новае сацыялістычнае жыццё. Мы ачышчам свае рады ад фашысцка-шпіёнскай мерзасці і ў далейшым не дапусім паўтарэння гэтых ганебных фактаў. Ачышчаючы сваю армію ад гітлараных ірані, мы тым самым робім яе яшчэ больш моцнай і няўраджанай. Армія ўмагоўваецца тым, што ачышчае сабе ад погані.

Чырвоная Армія абавязана і будзе мець да канца часу, алаць справе рабочых і сялян, сапраўды свой камандзіра-начальніцкі склад.

Чырвоная Армія палкам, ад чырвонаармейца да вышэйшага начальніка, была, ёсць і заўсёды будзе атаным магутным, мандалітым бадзастым калектывам.

Нама і ніколі не будзе меса ў радах нашай выдатнай арміі праляжнікам, зраджанскам прысязе і радзіме.

Таварышы, удзельнікам большвіцкую пільнасць, пазасім і разлічыва папешчым нашу работу на ўсіх галінах, павышчым самарыткі і тым паскорым поўную ліквідацыю вынікаў ворагаў народу.

Даволі фашысцкіх прадажнікоў! Смерць шпіёнам і зраджанскам! Нахай жыць наша слаўная Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія! Нахай жыць наша валакая партыя Леніна—Сталіна!

Народны камісар абароны СССР маршал **К. ВАРШЫЛАЎ**.

Працоўныя БССР вітаюць прыгавор суда

РАССТРЭЛЬВАЦЬ ЗРАДЖАНСКАЎ РАДЗІМЫ!

ВІШЭБСК. (Кар. «Звязда»). На шматлюдных мітынгах, часпей Чырвонай Арміі, на чыгуных, фабрыках і заводах, навучальных установах, каагасных палях працоўныя Віцебска аднадушна ўхваляюць прыгавор Вярхоўнага суда над подалай бандай шпіёнтаў.

—Мы байні, камандзіры нашай лобдэснай Чырвонай Арміі, — гаворыцца ў прынятай рэзалюцыі вайсковай часці, якой камандуе тав. Максімаў, голыча ўхваляем прыгавор суда Абшлем Цэнтральнаму Камітэту нашай партыі, нашаму лобімаму прадпрыматву таварышу Сталіну і лавезанаму наркому Варашылаву, што яшчэ з большай энергіяй будзем аваловаць большвіцкім, лавівацца новых поспехаў у бадзасты і палітычнай пазыччоты. Такія-ж рэзалюцыі прыняты за ўсіх часцях Віцебскага раёна.

Бурныя мітынгі адбыліся на чыгуначным нязле. Мамытынг паравозага дэло тав. Самсоваў заіваў:

—Полды шпіёны, праляжніцы сабакі ў асобе Тухачэўскага, Убаравіча, Корка і астатніх свочычых хвельі апаганіць капіталізм у нашай краіне. Замяжана контррэвалюцыйна працічыліся. Меч прадлетарэтай тыматэуры думецца на галаву зраджанска радзімы. Памятаць, што ў нашым эпо арувала контррэвалюцыйнаа трыпкіска арганізацыя і восткі яшчэ не поўнасьцю вычарпаваны. Мы абавязаны іх знаяці і асцекі імі галозы. У прынятай рэзалюцыі работнікі чыгуначна гораца ўхваляюць прыгавор суда і абяляюць прысязе ўсе свае сілы для ліквідацыі рэптыкаў шкодніцтва на чыгуных.

Калгаснікі і калгасніцы селгасарпелі імя Кірава тт. Сокалаў, Быкаў, Лебелюў і інш. ўхвалілі рашэнне суда і зааўляюць: — Гэтыя зласнейшыя ворагі, фашысцкія галы, уцелі патапіць ч крыві народнае шчасце, якое нам даў зладіні Сталін — вярнуць нашы фабрыкі і зааволі капіталізм, а калгасныя землі памешчыкам. Але гэта і не ўдалося. Шпіёны алоўлены нашымі славёўнымі чыкматамі на чале з лепшым большвіком — сталіліпам тав. Ежовым. Ніякі сілы не змогуць прышчыніць пераможны рух нашага совецкага народу за камунізма, які высоча трымае сцяг Леніна — Сталіна.

А. ЗАРУБЕЖНЫ.

ВОЛЯ НАРОДУ ВЫКАНАНА

ГОМЕЛЬ. Працоўныя Гомельшчыны з вялікім зааважэннем сустраі прыгавор Вярхоўнага суда Саюза аб расстрэле зраджанска радзімы — наймітаў фашызма Тухачэўскага, Якіра, Убаравіча, Корка і Гей гэтай бруднай аграй праляжнікоў.

—Прыгавор суда ёсць выражэнне волі і патрабавання шматлілібнага народу чашай квітнечай краіны. Мы выносім шчырку палаяю органам НЭВД і т. Ежову, які ўскрылі роту зраджанска групу, — запісана ў рэзалюцыі рабочых заавіт «Большвікі».

—Гомельская ўрачэбная грамадокасць

САБАКАМ—САБАЧАЯ СМЕРЦЬ

Як толькі было атрымана паведамленне па радзе аб прыгаворы Вярхоўнага суда шпіёнскай бандзе — Тухачэўскаму, Убаравічу і інш. — на прадпрыемствах Магілёва абыліся мітынгі.

Дзвухтысячны калектыў фабрыкі імя Валадарскага, аднадушна ўхваляючы прыгавор, піша ў сваёй рэзалюцыі: «Мы яшчэ больш павысім класавую пільнасць для таго, каб выкрыць, за канца выкарчаваць і знішчыць усіх ворагаў народу. Яшчэ шчыльней агуртуем вакол партыі і лобімага праляжніка таварыша Сталіна».

З вялікім ухваляеннем сустраі прыгавор суда і рабочыя заавіт імя Мяснікова.

КАЛГАСНІКІ АБАВЯЗВАЮЦА ПІЛЬНА АХОЎВАЦЬ МЕЖЫ НАШАЙ РАДЗІМЫ

ДЗЕРЖЫНСК. Калгаснікі пагранічнага калгаса «Сталініскі прыаў» аднадушна ўхваляюць прыгавор Вярхоўнага суда над зраджанска сацыялістычнай радзімы. Яны абавязваюцца нашаму лобімаму Сталіну, партыі і ўраду сачыць за тым, каб сі алава фашысцкага галіна не палала ў нашай квітнечую краіну, яшчэ больш а памітаць пагражнікам выдлоўдзіль шпіёнаў і дырэктартаў.

Смерць зраджанскам радзімы!

Нахай жыць лобімы правадзію народу таварыш Сталін!

Па даручэнню мітынга — Ванькевіч і Авісіці.

САБАКАМ—САБАЧАЯ СМЕРЦЬ

Вітае прыгавор Вярхоўнага суда над шпіёнамі, зраджанска радзімы—запісана ў рэзалюцыі сходам мелынінскіх работнікоў горада Гомеля. Выкрыўшы і разгром гэтай аграй фашысцкі наймітаў яшчэ раз дамагустра сілу Краіны Советам і крыві буржуазнай развекі капіталістычных краін. Нахай ведаюць нашы ворагі, што сіла перамогата сацыялізма змяне з сваёй шлаху ўсё, што ёй будзе перашкаджаць!

Аналітычныя рэзалюцыі выносяць усё шматлюдныя сходы, якія прахожыць на фабрыках і заводах, у школах і ўстановах.

ЧЫКУН.

САБАКАМ—САБАЧАЯ СМЕРЦЬ

Яшчэ больш агуртуем вакол партыі Леніна—Сталіна!

Па даручэнню схода — Хлабачі, Сэрнапкі, Шаблоўскі, Зенькевіч і Махна.

КАЛГАСНІКІ КАЛГАСА ІМЯ ВОЙКАВА, НЕГАРДЭСКАГА СЕЛЬСОВАТА, УХВАЛЯЮЦЬ ПРЫГAVOP ВЯРХОВНАГА СУДА СССР. ЗМЕСЦІ З ТВАРУ ЯМЛІ НАШАЙ РАДЗІМЫ УСІХ ГАДАЎ, МАРОТНІКАЎ, СЛУЖАК, ЛАКЕЯЎ ФАШЫЗМА, ЗАЯЎЛЯЮЧ ЯНЫ.

Нахай ведаюць гаспадары алоўленчых палляпоў, што наша лобімаа радзіма, наша Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія непераможная і таму, хто пасмее напасці, будзе асечана галава.

Жыўчы на грашыні СССР, мы зааўляем ЦК ВКП(б), што будзем яшчэ лепш ахоўваць нашу грашыню, яе занаў вора, ім жыццё, і непапусцім ворага ў нашу краіну акуль-бы ён ні ішоў.

Па даручэнню агульнага схода — Дрочэўскага, Касакіўскага, Радабодскага, Балбоўска.

М. І. УЛЬЯНАВА

Марыя Ільінічна Ульянава, сястра В. І. Леніна, нарадзілася ў 1878 годзе ў г. Сімбірск.

З ранніх дзіцячых год знаходзілася Марыя Ільінічна пад уплывам сваёго геніяльнага брата Вадзіміра Ільіча.

Ішча малодзі дзіцячым прымякае яна да рэвалюцыйнага руху.

У 1899 годзе Марыя Ільінічна была арыштавана ў Маскве. Праз два тыдні была вызвалена і выслана па асобы выглад паліцыі ў Н.-Ноўгарад.

Пасля расколу РСДРП на II з'ездзе на фракцыі меншавікоў і большвікоў Марыя Ільінічна пехра становіцца ў большвіцкіх рады, да канца дзея сваіх служачы валаікай справе большвіцкай партыі.

З восені 1903 года Марыя Ільінічна працуе ў сакратарыяце Цэнтральнага Камітэта партыі, редуцм перапіску з мясцовымі камітэтамі, арганічным лантам большвікоў. У хуткім часе, у студзені 1904 года, яе арыштоўваюць разам з групай актывных членаў арганізацыі.

Апражжэ пасля выхаду з турмы (Марыя Ільінічна была вызвалена пад асобы на гала паліцыі) яна бяроцца за работу ў Пензбургскай арганізацыі большвікоў.

У канцы 1904 года Марыя Ільінічна едзе ў Жэневу, дзе ў той час жыў Ільіч, і ў 1905 годзе вяртаецца для партыйнай работы ў Пензбург.

XVI З'ЕЗД КП(б)Б СПРЭЧКІ ПА ДАКЛАДУ тав. В. Ф. ШАРАНГОВІЧА Выступленне тав. Турлая

НАРКОМ СОУГАСАУ БССР

Большымі Беларусі прышлі на XVI з'езд з неумоленымі поспехамі. Побач з гэтым мы маем буйнейшыя прарывы і палітычны памылкі, асабліва ў справе выпрыска ворагаў. Я, як член Цэнтральнага Камітэта партыі, нясу поўную адказнасць за дапушчаныя памылкі і прарывы. Трэба сказаць, што да сённяшай партыйнай работніку, нават членаў ЦК, бюро ЦК не прыслухоўвалася.

У нас у Беларусі доўгі час адуваў вораг пароду трагік Лешнер, які, будучы рэдактаром газеты «Звязда», скрываўся ў цэнтры нашай партыі — «Звязду», распраляўся з рабамі, рабніцкімі партыйнымі арганізацыямі і партыйнікімі.

Аб Лешнеру як аб ворагу я ад імя паліцкай дэлегацыі лічы на XVI з'ездзе партыі выступіў, даючы яму адвод пры выбарах у ЦК. Матэў адвоў Лешнера паліцкай дэлегацыі выходзіў з таго, што яму давяраць нехта, што ён у мінулым трагік. Не гледзячы на гэта Лешнер быў абран кандыдатам у члены ЦК і праз некаторы час быў пераведзены на кіруючую работу ў газету «Звязда». Многа паўтара было пастаўлена пытанне аб Лешнеру перад тав. Пікало. У 1934 г. Паліцкі райком партыі прыволаў паліцкае сярое аднасобніку па дакладу т. Сталіна на XVI з'ездзе партыі. Уся партыйная арганізацыя, актыў і грамадзянскі і ваенны былі мабілізаваны на правядзенне гэтага паліцкага. Гэты паліцкае даў добрыя палітычныя вынікі. Лешнер, вораг пароду, перавярнуў гэта пытанне ў газете «Звязда» ў іншы бок. Ён збег гэтае пытанне, як быццам былі праведзены сходы аднасобніку аб тым ці рана ці не рана сель. Я аб гэтым факце расказаў тав. Пікало, ён мне запытаў, што ў хуткім часе пытанне аб Лешнеру будзе вырашана і сапраўды Лешнер быў знят з пасады рэдактара газеты «Звязда», але быў адлучаны з партыйным білетам ў іншую партыйную арганізацыю.

Далей т. Турлая спынацца на рабочым Соўнаркома, Дзяржплана і рабочым т. Любавіча.

Трэба сказаць, што т. Любавіч штатмуе часта важнейшыя пытанні, не ўваходзіць у сутнасць планавання нашай гаспадаркі. Гэта не гледзячы на тое, што ў галіне планавання шматлікі прыклады рукі.

Тав. Любавіч ігнарыруе новых людзей, якія прыходзяць у нашы апараты. Вырашаецца пытанне аб маёмасці соўгасаў. Тав. Любавіч сам выносіць рашэнне, сам падпісвае і мне прысылае копію для ведама. Паўстае пытанне, чаму гэта так? Я — нарком, я адказваю за гаспадарку ў соўгасах, чаму ў мяне не запытаюць?

З нашых капіталаўладанняў рэзервіруецца 35 тысяч для соўгасаў. Аказваецца, што гэтыя 35 тысяч былі запаніраваны для соўгаса Соўнаркома, які зусім не ўваходзіць у сістэму Наркомсоўгасаў. І т. Любавіч выносіць гэта рашэнне, копію прысылае мне.

Я думаю, што т. Валковіч выкарчуе гэту агіднасць. Наша задача дапамагчы перабудове нашай савецкай работы.

Некалькі слоў аб становішчы ў саміх соўгасах. Вядома, што ў Наркомсоўгасаў Саюза сядзеі шматлікі, якія разам з Камановічам праводзілі сваю шкідлівую работу. Вядома таксама, што і ў нас у Беларусі ў пэрым разе соўгасаў ускрыта даволі буйнае шкідніцтва. Гэта шкідніцтва было накіравана да таго, каб знішчыць пгаалоўе, заражаць пгаалоўе жывёлы і свіней рознымі хваробамі.

Як-жа Цэнтральны Камітэт партыі і ў першую чаргу Сельгасзаказе кіраваў гэтымі? Я павінен прама заявіць, што кіраўніцтва з боку Цэнтральнага Камітэта партыі ў асобе яго Сельгасзаказе не было. Дастаткова сказаць, што паліцкае даў на працягу апошніх паўтара год літаральна прадстаўлены самі сабе, а многія з іх паліцкай работай у соўгасах, работай па ліквідацыі вынікаў шкідніцтва не займаюцца.

Мы маем выключна вялікія магчымасці па разгортванню нашай работы. Мы зараз распараджаемся наміткі на соўгасах на трэцюю паліцку, намячам выключны рост пгаалоўе кароў, свінматак, вялікі рост па масу, малаку. Але гэтыя магчымасці будуць палкам ажыццяўлены толькі пры той умове, калі партыйныя арганізацыі, раённыя камітэты партыі дапамогуць нам быстра ліквідаваць вынікі шкідніцтва, азаваць соўгас, зрабіць іх узорнымі сацыялістычнымі гаспадаркамі, калі яны нам дапамогуць у развіцці жывёлагадоўлі, насенаводства ў нашых соўгасах.

Па-большэвіцку правядзем справаздачы і перавыбары профорганаў

Сакратар парткома дэпо Гомель тав. С. А. Філіпек чытае загаловак наркома шляхоў зносін аб паліцанні рамонту і эксплуатацыі паравознага парна машыністам тт. Астапаву, Сакалоўскаму, Белалахаву, Жарыну і дзяжурнаму па дэпо Струнаву. Фото Кайлова (БСФ).

ЧЛЕНЫ СІЮЗА ПАПРАЎЛЯЮЦЬ ДАКЛАДЧЫНА

7 чэрвеня на барысаўскай запалкавай фабрыцы імя Кірава адбыўся першы справаздачна-выбарчы сход профсаюзнай арганізацыі.

У сваёй справаздачы старшыня фабрычнага тав. Шаптыцкі пастаралася абвясці некалькіх у рабоце. На іх указвалі ў выступленні член профсаюза.

— Наш фабком, — гаворыць работнік тав. Руска, — не планіраваў аб жыццях людзей.

Гэты вывад яна пацвердзіла фактам бюракратычных асноў фабрычнага тав. Руска хворы сын. Яму патрабунца неадкладна лячэнне. Неаднаразова звернуўся ў фабком былі безрэзультаты.

Отхаванав Златкін таксама выказаў сваю незадаволенасць фабрычным тав. Рускам, — гаворыць ён. Намагаю пераключыць нормы. Але захалець тэхнічным кіраўнікам фабрыкі пераверці мяне ў другі пэх. На новай рабоце практычнасць мая намага знізілася.

Златкін падаваў заявы фабкому. Ён скардзіўся тав. Шаптыцкі на няправільны перавыбор яго з аднаго пеха ў другі. Але яна не разважала.

Выступаўшы ўказвалі на бюракратычны асноў фабрычнага да заяў работчы: яны марнуецца па 5—6 месяцаў.

Паліцка-выбарчая работа на фабрыцы пастаўлена назвычайна дрэнна. Нядаўна быў наладжаны паліцкае. Прэсутнічала... 12 чалавек. У гэтым складалася бюракратычная паліцкае да такога вялікага мэрапраміяства. Большасць работчы пра паліцкае нічога не ведала.

Фабком зусім забавіў на антырэвалюцыйную прапаганду, а партыйныя праводзіць сваю контррэвалюцыйную работу. Есьць факты, калі малыя дзятчаты і хлопцы ходзяць у касцёл і парку. Фабком не праводзіць ніякай масавай работы. Ён не лічыць гэта сваёй справай.

Многа крытыкавалі рабочыя работу ЦК саюза фанерна-запалкавай прамысловасці. Упершыню за паўтара года работчы на гэтым сходзе ўбачылі старшыню ЦК тав. Піліпэчу. Канкрэтнае кіраўніцтва ЦК саюза паліцкае патаком напярвох дзірэктыў, загадаў.

У спрэчках па справаздачы фабрычнага, якія пачаліся тры дні, выказаўся 31 чалавек. Выступаўшы рэзка крытыкавалі работу фабрычнага.

У ЗАЎКОМ ВЫБРАЛІ ЛЕПШЫХ СТАХАНАЎЦАЎ

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязды»). Арганізацыя і актыўна праходзіў справаздачна-выбарчы профсаюзна сходы на ігольчаным заводзе. Работа заводскага камітэта была ўсебакова абмярэвана, падвергнута рэзкай крытыцы.

Вялікая актыўнасць была, калі абмяркоўвалі рэзалюцыю. Калі 35 дзелявых прапаноў па паліцкае работы заводскага камітэта ў адпаведнасці з рашэннямі пленума ВІЦПС было дадана да праекту рэзалюцыі.

З усёй сур'ёзнасцю ўдзельнікі схода паліцкае да абмеркавання кандыдатур у склад заўкома. Улічвалі паліцкае і дзелявы якасці вылучанай кандыдатуры. У абмеркаванні прымаў ўдзел такіх таварышчы, якія раней лічыліся пасіўнымі і ніколі не сходах не выступалі (Шанко, Дарафёў, Палашыцкая і інш.). Тайна галасаваннем у склад заўкома выбраны 21 чалавек (з іх 13 раён не былі членамі заўкома). У новым складзе заўкома — 10 работчы-стаханаўцаў.

ЗАРУБЕЖНЫ.

РАЗВАЛ ПРОФРАБОТЫ

Профсаюзна арганізацыя Бабруйскага мотафлота, вылучага зьвіна спадуні каторы, зусім развалена. 3 125 работчы толькі 63 з'яўляюцца членамі саюза.

13 членаў саюза маюць запавяжаныя пасады на членскіх уносах за 3 месяцы, 6 чалавек за 7 месяцаў. «Пяршыняства» сярэдненьдальшчыцаў трымае парторг мотафлота т. Цыгелштэйн, які на працягу п'яга года не паліцкі членскіх уносаў і ўсё-ж лічыцца членам саюза.

У часе абмеркавання рашэнняў пленума ВІЦПС, дзе прысутнічала, дарочна, усяго 25 членаў саюза, работніца Осіпава Марфа, якая працуе ў мотафлоте з 1935 г., палала заяву аб прыёме не ў профсаюз. Прысутнічаўшы туд пачаліся мотафлота т. Бротаў, гораца падтрымалі Малайніка, даў Осіпавай адвод па вялікім «важкіх» мэтавах. Бачыце, Осіпава пажарвала і яна ітэ захаца карыстацца перавагамі члена саюза ў часе пажарнасі. Праўда, сходы не паліцкае з думкаю галаваніцаў і прыняў Осіпаву ў профсаюз. Але гэты факт гаворыць аб твары кіраўнікоў рабачкома і мотафлота.

А. НАЦ.

ПЕРАД ВЫБАРАМІ ПРОФОРГАНАЎ НА ЧЫГУНЦЫ

ГОМЕЛЬ. Надочы адбыўся пленум Дорпрофсажа Беларускай чыгункі, на якім была падвергнута рэзкай крытыцы работа профсаюзнай кіраўніцтва. Як вядома, па Беларускай даросе доўгі час агульна-японска-германска-траціцкімі агентамі і шпіёнамі, якія праводзілі сваю шкідлівую работу. Але-ж нішто з удзельнікаў пленума і нізавых профработнікаў не мог прывесці хоп-бы аднаго факта па выпрыска ворагаў, якія шкідзілі ў іх над бокам.

Ворагі пароду стараіся з усё іх выключыць дрэнныя ўмовы работчы і выключыць іх незадаволенасць. Аднак, мада хто з профработнікаў гэта заўважыў.

Доўгі час у Магілёўскім і Унечкім паравозных дэпо паравозныя брыгады не атрылілі выхадных дзён, шырока практыкаваліся звышурочныя работы.

Амаль да апошняга часу па ўсёй Беларускай чыгунцы існавала няправільная сістэма выплаты заробку дзяжурным на станцыі. З 1 ліпеня 1936 г. ім неадпачна на каля 36 тыс. рублёў.

Толькі ў 8 правяральных гаспадарчых арганізацыях было выдзелена 510 руб. скрытай зарплата. Націжні ад гэтай сумы не паступалі ў касу профарганізацыі.

У многіх профарганізацыях безадказна адносіліся да выдчы публікаў на курорты і ў дамы адчытчыку. У 1936 г. не былі скарыстаны 27 публікаў, а з іх 11 заваліліся ў старшыню ўстаноўскага камітэта Асіпаўскага дэпо Закарэўскага, 5 — у былого старшыню ўчэтка Гомельскага дэпо Зубіцкага.

Назвавы профсаюзна камітэты зусім сапунілі культурна-масавую работу. На ст. Вірэйна клуб не рамантаваўся ўжо 10 год.

Зараз пачалася па Беларускай чыгунцы справаздачна-выбарчая кампанія профорганаў. Партыйныя арганізацыі чыгунцы павіны ўсмерта дапамагчы профсаюзнам арганізацыям перабудоваць работу на аснове рашэнняў VI пленума ВІЦПС і да канца ўскрываць усе нехалежы ў рабоце профарганізацыі.

А. ГІЗУНТЭРМАН.

Замест альяду друку ПАЛІТЫЧНАЯ ПАСІЎНАСЦЬ

Паспяховае правядзенне справаздач і выбараў профсаюзнай арганізацыі залежыць у першую чаргу ад правільнага большавіцкага кіраўніцтва.

Увесь большавіцкі друк, пачынаючы ад гарадскіх газет і канчучы фабрычна-заводскімі пшамітражамі, павінен прыняць актыўны ўдзел у барацьбе за перабудову профсаюзаў, за найлепшае правядзенне справаздач і выбараў профорганаў.

Гэту задачу многія газеты да гэтага часу не ўсвядомілі. Як можна расцаніць асноўныя акруговых газет «Большавік Палачыны» (рэдактар Зельмаў), «Калгасная праўда» (рэдактар Пенкоўскі), «Праўда на рубяжы» (рэдактар Пятроў), якія не паліцкі патрыоты наогул агукунула на важнейшыя палітычныя падзеі, якія адбыліся ў рабоце пшамітэльнай профсаюзнай арганізацыі ў сувязі з рашэннямі VI пленума ВІЦПС.

За выключаннем перадрукаванага перадавога артыкула «Правы» газеты «Большавік Палачыны» і «Калгасная праўда» не мясцілі ні аднаго радка. А ў газете «Праўда на рубяжы» наогул ні слова няма аб профсаюзах.

У акруговых гарадах і ў пагранічных раёнах ёсьць даволі многа прапрыемстваў, дзе працуюць сотні, тысячы членаў саюза. На прапрыемствах, рэвмешчаных дэльта ад цэнтра, маюць месца аблікі работчы, запіск крытыкі. Сюды мада хто заважэе, мада хто ішквінша іх работай. Класавыя ворагі, шпіёны і дыверсанты выкарыстоўваюць гэта ў сваіх мэтах. На пашельным заводзе ў Паліцку былі выкрыты ворагі пароду — шкіднікі.

Хіба не пярвейшы абавязак гэтых газет — мабілізаваць профсаюзнае масу на павышэнне рэвалюцыйнай пільнасці, на выкарыстанне астагку шкідніцтва.

Ігнараванне асветлення справаздачна-выбарчай кампаніі з'яўляецца грубай паліцкай памылкай гэтых газет і іх рэдактараў.

Крыгучаская газета «Сацыялістычны шлях» замест сапраўднага асветлення работы фабрычковаў на крыгучаскіх прапрыемствах аздавала невялікай рэвалюцыйнай асветленні інфармацыйнага характару. Рэдакцыя прапанае заўкому пашельнага завода ўзмацніць сацыялістычнае слаборніцтва, разгарнуць стыханаўскае рух, ліквідаваць неспіемнасці і г. д.

Вось і ўсё, у чым «Сацыялістычны шлях» мог дапамагчы профсаюзнам арганізацыям у іх рабоце. А ў Крыгучаскае ёсьць да 10 прапрыемстваў. Некаторыя з іх маюць саюзае і рэспубліканскае значэнне (шматны завод, фабрыкі).

Не лепш пастаўлена асветленне профсаюзнай работы і ў шклоўскай газете «Прамень камунізму». 3 чэрвеня газета надрывала агульным артыкула «Перабудова работ профсаюзаў», і больш тут нічога не мясцілі.

Газеты павіны неадкладна змяніць свае адносіны да выбараў профсаюзаў. Толькі палітычны сяміч не разумее, што выбары профорганаў — справа велізарнай паліцкай важнасці, у якой лавіны прыняць актыўны ўдзел усе партыйныя арганізацыі, у тым ліку і большавіцкі друк.

ЦЭХ ПА АЗРОБНАЙ МОЦЦЫ ІЛЬНУ

Пры шклоўскім ільназаводе заканчавалася будаўніцтва і абсталяванне пеха па азробнай моцці ільну (спосабам джаўжаванні). Пэх з вытворчасцю апрацоўкі з ільну пех ільназавода ў год будзе пущаны ў першыя лічбы ільну. Спосаб азробнай моцці ільну распрацаваны Беларускай навукова-даследчым інстытутам прамысловасці пад кіраўніцтвам старшага навуковага работніка А. П. Пескіна. Адначасова заканчавалася абсталяванне ўстаноўкі па азробнай моцці ільну ў калгасе імя Максіма Горкага Шклоўскага раёна. Магутнасць калгаснай устаноўкі — 3 тоны ільнасадомы ў суткі.

Выступленне тав. Вульвачова

САКРАТАР ДЗЯРЖЫНСКАГА РК ЛКСМБ

Даклад таварыша Сталіна з'яўляецца вялікай падзеяй у жыцці нашай партыі. Гэты даклад сапраўды адкрыў вочы партыйным арганізацыям.

У Дзяржынскай арганізацыі на працягу некалькі год на самых адрэзках частках работы сядзеі ворагі пароду. Мы мелі ў Дзяржынскай партарганізацыі ўсім вядомага ворага пароду Ванасоўскага, які аказваў шпіёнства, аб гэтым шпіёне было шмат сігналаў.

Былы сакратар райкома Дамброўскі ведаў аб тым, што Ванасоўскі п'янецце, наладжвае п'янік ў раёне. Усім гэта было вядома. І ніякіх мер не прымаі.

Наш раён — лававы раён на граніцы і вораг рабіў усё да таго, каб пераключыць сацыялістычнаму будаўніцтву. Але намы пагранічнікі долбесна аховаюць граніцы. Нашы калгаснікі, усе прапоўняю раёна мошна згуртаваліся вакол партыі Леніна—Сталіна, вакол вялікага правадара народнаў таварыша Сталіна.

У нас ёсьць факты нарушэння ўнутрыпартыйнай дэмакратыі. Сакратара райкома партыі Любавіча нішто не абіраў. Прывеў і стаў сакратаром. Калі да яго звараліся, скажам, на пытанне аб камсамоль-

скай рабоце, ён гаворыць: «Я толькі па ільну гавару, больш ні аб чым».

Тав. Любавіч па партыйным сходах не гаворыў аб тым, што яго банька ў 1927 ўтоена ад партыйнай арганізацыі.

Мы зараз рыхтуемся да выбараў у камсамольскай арганізацыі, але мы самі не справіліся з гэтым калі партыйная арганізацыя не дапаможа нам.

І ў Дзяржынску працуе чатырцвёрты год. Два гады працуе сакратаром райкома камсамола. Сакратаром райкома партыі працаваў Дамброўскі. Хоп-бы раз ён мяне выклікаў і запытаўся: «Чым займаецеся, ці не трэба вам дапамагчы?». Ён ні разу не прышоў да нас на паседжанне.

Прадстаўчыя выбары ў Саветы з'яўляюцца азнакам для Ленінскага калгаснома, які быў і будзе верным памочнікам партыі. Мы маем ў раёне каля 80 партыйных камсамольскіх арганізацыі і партарганізацыя нам павіна дапамагчы.

Аб Наркомасеве. У Наркомасеве зараз нарком — новы чалавек, але сядзеі там і стары чалавек — Гершон. Ён таксама павінен адказваць за работу. Ён павінен сказаць аб сваёй рабоце ў Наркомасеве.

ПАД ФАЛЬШЫВА-НАЦЫЯНАЛЬНЫМ СЦЯГАМ

Тры дні праходзіў сход работнікаў Юўрэйскага дзяржаўнага тэатра БССР. Выступаўшы ў спрэчках крок за крокам ускрылі буйнейшыя недахопы і памылкі ў рабоце тэатра, рэшткі падрывной дзейнасці ворагаў.

У канцы схода выступіў мастакі кіраўнік тэатра М. Ф. Рафальскі. Іму ў спрэчках былі праўдзены сур'ёзныя паліцкае абвінавачанні ў скур'ёзны паліцкае партыі ў развіцці тэатральнага мастацтва, абвінавачанні ў сувязі з ворагамі. Але нават перад тварам неабвержных фактаў Рафальскі прадстаўіў сабе ў ролі навіннага агента, які быў апутан чарамі «націянальнага рамантызма», выказаў вялікі жах па повалу таго, што ён яшчэ не ажыў у сваёй рабоце фармалізм.

Ці толькі фармаліст Рафальскі? Гэта пытанне зусім законна цікавіла сходы, цікавіць грамадкасць. Выступленні на сходах, азнамленне з дзейнасцю Рафальскага прыводзіць не толькі да гэтага вываду, на якім ён зараз прабуе адмагчыцца.

Рафальскі меў вялікую ролю ў жыцці Юўрэйскага дзяржаўнага тэатра БССР. Буйнейшыя скур'ёзны ў тэатры ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі маюць прамыя адносіны да Рафальскага. Таму яго імкненні закрываць гэтыя пытанні толькі мімаходом ёсьць ні што іншае, як чаровы манеўр, спроба ўвільнуць ад адказнасці за тым агідныя справы, якія рабіліся яго рукамі.

Няма зараз патрэбы займацца падрабязным разглядом творчай дзейнасці Рафальскага. Па характарыстыцы «Крытыка» В. Вольскага, Рафальскі — «буйны рэвалюцыйны мастак», вытплетшы майстар тэатральнага мастацтва, адзін з буйнейшых будаўнікоў сацыялістычнай культуры.

І вось гэты «святлы дзеяч» пачаў сваю самастойную тэатральную работу ў нацыяналістычным тэатры «Узрор выніка» («Наш куток») у Харкаве. Тэатр быў створан на срэжкі юўрэйскай буржуазіі і працаваў пад кіраўніцтвам Рафальскага. Ён аставаўся ў Харкаве ў часы яго акупацыі беларусіцкімі ордэмі і даваў спектаклі. У часы савецкай улады гэты тэатр праіснаваў на доўга. Частка яго актараў уцякла за граніцу. Сам Рафальскі чамусьці паліцкае бліжэй да фронту, да польскай граніцы, у Менск.

Ва ўмашыні спыніўся ў Мінску. Рафальскі набірае тут групу модалі, з якой па пупеўны Наркомасветы БССР едзе ў Маскву, дзе арганізуецца тэатральная студыя. Яна працуе 4 гады з удзелам лепшых майстроў тэатраў Масквы. Потым студыя пераважваецца ў Юўрэйскі дзяржаўны тэатр БССР.

Зараз, калі ўсебакова разглядаецца дзейнасць гэтага тэатра, робіцца зусім аразумным, што прабаванне Рафальскага ў ім было не выпадковым. Ён, з'яўляючыся пашельным мастаком кіраўніком тэатра, будаваў яго дзейнасць у адпаведнасці са сваімі асабістымі намерамі.

У чым заключаецца «мастаттва» Рафальскага, можна з нагляднасцю сур'ёзна па некаторых звычках яго работы. Прапуючы пад кіраўніцтвам Рафальскага, нацыяналістычны савецкі тэатр дазвез да таго, што не мае ў сваім рэпертуары ніводнай п'есы на сучаснай тэматыцы. Пярвавяжы большасць іншых п'ес з'яўляўся пастаўноў, які шкідзілі пі варажы. 3-а злучных асноўні Рафальскага да канца гэтага актараў пастаўнога губляе сваю кваліфікацыю, а другая частка, пераважна моладзь, проста ігнаруецца.

Такое становішча тэатра не ёсьць вынік «памылкаў», «творчых зрываў» і іншых падобных з'яў, які гэта прабуе даказаць Рафальскі. Будучы нацыяналістам да мазага касцей, ён як па ўласнай ініцыятыве, так і па заданню ворагаў ажыццяўляў поўную лінію на развал тэатра, на дыскрэдытацыю ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі на гэтым участку.

Зусім не выпадкова студыйны спектакль — «На какаліным ланцугу», пастаўлены Рафальскім, быў ярка звыражачым нацыяналістычна-місцёвым спектаклем. Гэты спектакль, які і многія іншыя работы студыі, праводзіўся пры падарозна ўважлівым клопатах і непасрэдным ушчыве беларусіцкага Грабоўскага.

На працягу ўсёй сваёй дзейнасці ў тэатры Рафальскі ўсімі срэжкімі выхвоўваў у актараў слабое паслухманства яму. Успяваючы іх пільнасць рознымі фармалістычнымі круўжаннямі, выдаваемымі за «эстэтычныя пшанкі», Рафальскі дурманіў калектыў нацыяналістычнай атраўтай.

Няма патрэбы пералічваць нацыяналістычныя спектаклі, пастаўленыя Рафальскім і яго саўдзельнікамі. Досыць указваць на апошні спектакль — «Бойтрэ». Гэты спектакль, пастаўлены Рафальскім, — найярчэйшае пацверджанне яго нацыяналістычнай дзейнасці. У спектаклі «Бойтрэ», які кіраўніцтва тэатра прабуе выдзць за пашельна нацыянальна-вызваленчай барацьбы юўрэйскіх прапоўных мас, узводзіцца актывісцкая п'еса ў выглядзе ворагаў, які барыцца з прыгавітаўнікамі і ідэалогічна індывідуалізмам, дзельніца да крайніх межаў.

Цінічная нахобнасць, з якой Рафальскі працягваў нацыяналістычныя і фармалістычныя спектаклі на савецкую сцэну, пераходзіла ўсёй межы. Глядчыкі абураліся варажымі пастаўноўкамі. Рафальскі спакой-

на «аргументова» гэта тым, што «глядчы не дарос да разумення зыскага мастацтва» (?!). Для ўзвясця «грамадскай думкі» вакол шкідных спектакляў ужываліся розныя абуральныя срэжкі, у тым ліку і такія, небывалыя ў гісторыі савецкага тэатра, як арганізацыя публікі сілімі работнікаў тэатра на ашыці і алдзядзяментах.

Рэпертуар нацыяналістычных спектакляў перамяшчалася зусім на ўзровень класікаў «прыстававаных» Рафальскім да сучасных умоў. У мэтах маскіроўкі, у тэатры часамі ставіліся п'есы на сучасную тэматыку. Але пераважна выбіралі

